

Puhe Viipurin Espilässä 12.8.1939 [Pääministeri A.K. Cajander]

Tasavallan Presidentti on pyytänyt minua esittämään armeijalle ja sen kunnioitelle päällystölle lämpimän tervehdyksensä.

Presidentti Kallion puolesta, joka radion ja sanomalehtien välityksellä mielenkiinnolla on seurannut sotaväen suuria taisteluharjoituksia, toivon, että harjoitukset ovat antaneet hyviä kokemuksia vastaisuuden varalle ja tärkeitä viittauksia puolustuskuntoisuutemme edelleen kehittämiseksi. Tasavallan presidentin nimissä toivon, että harjoitukset ovat olleet omiaan vahvistamaan armeijan tarpeellista itseluottamusta ja tulevaisuuden uskoa sekä halua kehittää itseään entistäkin täydellisemmin isänmaan puolustuksen ensiluokkaisesti tärkeään tehtävään.

Arvoisat vieraat.

Suomen kansa rakastaa rauhaa, ehkäpä paljon suuremmassakin määrässä kuin moni muu, jolla meitä useammin on rauha-sana huulillaan. Mutta kohtalo on meille asuttavaksi antanut sellaisen maan, joka ei ole meille pysyvää rauhaa suonut. Päinvastoin, niin pitkälle taaksepäin kuin historialliset asiakirjat meille tarjoavat tietoja, on maassamme suhteellisesti lyhyin väliajoin käyty sotia. Rajaseudut ovat jatkuvasti joutuneet kokemaan, mitä rajan läheisyys merkitsee, ja välistä on sota hävittänyt toisen puolen kansaa. Mutta se on siitä aina edelleen kohoutunut.

Maantieteellinen asemamme ei myöhemminkään ole toiseksi muuttunut. Sodan uhka on edelleenkin ja varsinkin nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa olemassa. Muuttunut on asema vain sikäli, että nyt, vuosisatojen jälkeen meistä itsestämme riippuu, minkä verran, kuinka voimakkaasti, varaudumme sodan vaaraa vastaan.

On turha kieltää, että olemme olleet suunnilleen yhtä herkkäuskoisia kuin useimmat muut kansat, jotka maailmansodan päätyttyä tuodittautuivat uskoon, että jonkinlainen rauhan ja kansojen veljeyden aika oli alkanut. Itsenäisyytemme koko alkupuoliskon ajan me, jos asiaa on lupa nykyhetken kannalta arvostella, suuressa määrin laiminlöimme puolustuksemme. Vasta vähitellen on meille, kuten monelle muullekin, selvinnyt se todellisuus, jota kohti maailma on kehittynyt.

Onneksi nuo vuodet eivät meiltä kuitenkaan ole menneet hukkaan, eivät edes maanpuolustuksenkaan kannalta. Ne vuodet eivät ole kuluneet toimettomuudessa, vaan ne on tehokkaasti käytetty itsenäisyytemme perustusten lujittamiseen. Harva kansa pystyy melkein kaikilla inhimillisen toiminnan aloilla osoittamaan niin valtavaa kehitystä kuin Suomen kansa lyhyen täydellisen itsenäisyytensä aikana.

Niinpä on tuo aika käytetty kansamme taloudellisen pohjan voimakkaaseen vahvistamiseen. Rukiin tuotto on tänä aikana lisääntynyt 2-kertaiseksi, vehnän, joka meillä tosin oli tavallaan uusi viljalaji, 34-kertaiseksi, niin että viljan viljelyksen alalla nyt olemme suunnilleen omavaraisia, meijerivoim lähes 3-kertaiseksi, juuston 4,5-kertaiseksi, kananmunien yli 5-kertaiseksi. Puunjalostusteollisuuden tuotannon arvo kohosi 20 vuodessa 6-kertaiseksi n.s. kotimarkkinateollisuuden

runsaasti 3-kertaiseksi. Nämä ovat kunnioitusta herättäviä lukuja, jotka osoittavat, mitä itsenäisyys kansalle merkitsee. Silläkin alueella, jossa taisteluharjoitukset nyt on suoritettu, on tuota taloudellista pohjaa mitä voimakkaimmin vahvistettu, ehkäpä voimakkaammin kuin missään muualla maassamme. Tarkoitan erityisesti Vuoksenlaaksoa. Mutta valtava on kehitys ollut muuallakin Kaakkois-Suomessa. Tämä on ollut mitä tärkeintä rajaseututoimintaa. Taloutemme valtava nousu on perustunut kansalaisten vapaaseen yritteliäisyyteen. Paraskaan suunnitelmatalous varmaan ei siinä olisi pystynyt aikaansaamaan enemmän ja parempaa kuin kansalaisten vapaa oma-aloitteinen toiminta. Meillä on kuitenkin vielä paljon ja suuriakin mahdollisuuksia käyttämättä tai vain vaillinaisesti käytettynä.

Jos meidän olisi ollut pakko alusta alkaen kiihdyttää varustelujamme, olisimme epäilemättä nyt köyhä kansa. Emme ole vielääkään mikään varakas kansa, kaukana siitä, mutta meidän vaurautemme on nyt, pulavuositastikin huolimatta, kokonaan toinen kuin v. 1918. Nyt on kansallisvarallisuutemme sellainen, että olemme jaksaneet ja jaksamme sotatarpeitakin hankkia vallan toisella tavalla kuin silloin, sekä voimme huomattavaksi osaksi niitä valmistaa omassa maassamme, mihin silloin ei ollut mahdollisuuksia olemassa. Ja lisäksi, mitä silloin olisimme hankkineet esim. lentokoneita, ilmatorjuntavälineitä, tankkeja y. m., olisivat nyt jo suurelta osalta vanhentuneita, ehkäpä romutettaviaakin. Sitäpaitsi mahdollisuutemme kestää pitkäaikainenkin sota, on toinen kuin silloin, koska talouselämämme on, kuten äsken osoitin, voimakkaasti kehittynyt ja paremmin mobilisotavissakin.

Meillä on syytä eräässä toisessakin suhteessa olla tyytyväisiä siihen, että meille on ollut suotu hengähdysaika. V. 1918 me olimme kahtia jakaantunut, rikkinäinen kansa, jonka vastustuskyky vakavaa ulkonaista vaaraa vastaan olisi ollut verrattain rajoitettu. Nyt olemme suurin piirtein eheä kansa, jonka suunnilleen jokainen jäsen tuntee Suomen yhtäläisesti omaksi isänmaakseen ja on yhtäläisesti sitä valmis puolustamaan. Tämän seikan merkitystä ei tosin ole yliarvioitava mutta ei myöskään aliarvioitava. Yksimielinenkään kansa ilman aseita ei pitkälle pysty, mutta hampasiinkaan aseistettu ei ulkonaista painoa kestä, jos siltä puuttuu sisäinen yhteenkuuluvaisuuden tunto. Mitä tärkeintä on, että tämä eheytyminen on tapahtunut vakaumuksen tietä ilman mitään ulkonaista pakkoa tai painostusta. Olisi kuitenkin herkkäuskoista väittää, että kansallinen yksimielisyys vieläkään olisi vankkumattomalla pohjalla. Se vaatii, aivan kuten aseellinenkin varustautuminen, jatkuvaa vahvistamista. Ja kuten puolustusnihilistien ehkäpä hyvinkin ihanteellinen, rauhanaatetyö meidänkin kansamme keskuudessa on ainakin nykyiseen ajankohtaan soveltumatonta, samaten ottavat myöskin ne mitä raskaimman vastuun harteilleen, jotka jatkuvasti yrittävät pitää vuoden 1918 haavaa avoinna.

Meidän ei ole unohdettava myöskään kansamme yleisen valistustason valtavaa nousua. V. 1917 kansakouluissamme oli oppilaita vajaa 200 000, mutta 20 vuotta myöhemmin runsaasti 400 000; samaten oppikoulujemme oppilasmäärä sekä ylioppilaiden luku on 20 vuodessa kaksinkertaistunut. Kansanvalistuksen kohominen ja korkeamman sivistyksen leviäminen on käynyt rinnan kansallisen vaurauden nousun kanssa. Valistuksen merkitys kansallemme on kiistämätön. Önhan mitä tärkeintä, että jokainen kansalainen toimii omilla aivoillaan eikä ainoastaan laumaihminenä. Tämä on tärkeätä tavallisessa sanoisinko siviilielä-

mässä, mutta ei suinkaan vähimmin myös nykyaikaisessa sodassa, jossa jokaiselta yksityiseltä sotilaalta vaaditaan paljon enemmän omakohtaista harkintaa kuin aikaisemmin.

Sivistykseen tavallaan liittyy urheilu, joka Suomessa on niin suosittu, ettei se tässä seurassa oikeastaan mainintaa kaipaakaan ja jonka merkitys sotilaalliselle kasvatukselle on ilmeinen. Mainittakoon vain, että 20 vuodessa voimistelu- ja urheiluseurain jäsenluku on viisinkertaistunut ja samaten urheilukenttien. — Urheilun yhteydessä ei liene sopimatonta mainita autokannastamme, että henkilöautojen luku v:sta 1923 v:een 1937 on kasvanut 12-kertaiseksi, kuorma-autojen lisääntyessä samassa ajassa 19-kertaiseksi, ja näin on tapahtunut siitä huolimatta, että samaan aikaan hevoskantakin on huomattavasti kasvanut. Tämä seikka ei ole maanpuolustuksen kannalta merkityksetöntä, yhtä vähän kuin maantieverkostomme kunnan huomattava parantuminen taikka sekään, että valtion puhelinlinjojen pituus on vajaassa 20 vuodessa kasvanut 38-kertaiseksi sekä radiovastantottajien luku 10 vuodessa 4-kertaiseksi.

En saata olla koskettamatta myöskään sitä sosiaalista toimintaa, jota maassamme on harjoitettu ja joka on tähdännyt siihen, että maanvuokralaiset itsenäistään, maattomille hankitaan maata, varattomille ja vähävaraisille paremmat asunnot ja muutenkin parempi toimeentulo, työttömille työtä ja ansiota, vanhukille ja työkyvyttömille taloudellista turvaa, jonka toiminnan päämääränä on, että yhteiskunnalliset epäkohdat ja yhteiskunnallinen tyytymättämyys poistuisivat, tai, arvostellaksemme asiaa enemmän maanpuolustuksen kannalta: joka tarkoittaa sitä, että rintaman tausta mahdollisessa tulevassa "totaalisessa" sodassa paremmin kestäisi murtumatta ja että kansakunnan jokainen jäsen, erityisesti myöskin rajaseudun asukas, tuntisi omistavansa sellaista, joka on puolustamisen arvoista. Muistamme erään suurvalan huomattavan miehen sanat omasta maastaan: meillä ei tule olemaan ainoastaan armeijan rintama maalla, merivoimien merellä ja ilmavoimien ilmassa, vaan meillä tulee olemaan myöskin sisäinen rintamamme. Mitä pitkälisemmäksi sota venyy, sitä uhaavammaksi voi sisäinen rintama kehittyä. Suokoon Kaitselmus, ettei Suomessa sen kohtalon hetkellä muodostuisi mitään sisäistä rintamaa. — Sosiaalisen uudistustyön alalla on jo paljon tehty, mutta paljon enemmän on vielä tekemättä.

On ehkä tuntunut tarpeettomalta näistä asioista tässä yhteydessä puhua. Eihän pelkästään niillä keinoin kuitenkaan maata puolusteta. Jos tyytyisimme vain niihin, voisi meillä olla hyvä olla — kunnes ehkä heräisimme vakavan todellisuuden edessä. Mutta sittenkään meidän ei ole aliarvioitava tätä yhteiskuntamme kaikin puolista valtavaa kehitystä se kun antaa tehokkaalle maanpuolustukselle oleellisesti toisenlaiset mahdollisuudet, kuin meillä oli parikymmentä vuotta sitten. Mutta meidän ei ole ollut jäätävä puolitiehen. Niin uhaava kuin maailmantilanne on, on meidän varustauduttava ennen kaikkea myös aseellisesti. Sen erittelemiseen ei kuitenkaan tässä yhteydessä minun liene syytä puuttua. Sanon vain sen, että varusteluissakin on pidettävä pää kylmänä.

Kosketeltuani kansamme kehittymistä yksimielisyyttä ja eheyttä kohti, en voi olla korostamatta sitä ulkopoliittista eheytymistä tai ehkä oikeammin sanoen käsityskannan yhtenäiseksi kiteytymistä, joka on maassamme tapahtunut sen jälkeen kuin sotamarsalkka Mannerheimin herätteestä meillä on saatu aikaan johdonmukainen skandinaavinen suuntautuminen. Mikään ei ole ehdotonta aina-

kaan ulkopolitiikan alalla, mutta siitä ei voi olla epäilystä, että tiukka puolueetomuudesta kiinnipitäminen, asenne, jossa ei vilkuilla siihen eikä tähän suurvaltaan, sekä läheinen yhteisymmärrys ja yhteistoiminta Skandinaavian valtakuntien, lähinnä Ruotsin, kanssa meille tarjoaa parhaan ulospääsyn nykyisestä maailmantilanteesta, mutta tietenkin vain jos samalla pidämme mielessä, että oma apu on paras apu, s.o. jos samalla itse teemme, mikä tehtävissämme on, oman asemamme lujittamiseksi. Eräät viime aikain tapahtumat tosin lienevät joissakin piireissä herättäneet epäilyksiä tämän suuntauksen tarkoituksenmukaisuudesta ja mahdollisesti antaneet aihetta toisenkaltaisille havitteluille, mutta varsinkin niiden lausumien, joita eri valtojen vastuullisilta tahoilta äskettäin on annettu, täytyy katsoa vieneen asiallisen pohjan sellaisilta ajatuksilta.

Päättyneet harjoitukset ovat olleet kansallinen voimannäyte. Ne ovat olleet omiaan lisäämään armeijan taistelukuntoisuutta, osoittamaan, missä on täytettäviä aukkoja ja missä suhteessa on kehittämisen mahdollisuuksia. Ne ovat olleet omiaan lisäämään kansakunnan luottamusta sotavoimiinsa sekä omaan itseensä.

Toivotan Suomen armeijalle menestystä ja sen päällystölle taitoa ja voimia vastuullisessa tehtävässään.

För oss är det en synnerlig tillfredsställelse att bland oss se en av de högsta representanterna för det vördade Sveriges försvarsväsende, försvarsministern, Statsrådet Sköld, säsom ett övertygande bevis på det nära samförstånd och den vänskap, som råder mellan vara båda folk. Erfarenheten har ju också redan tydligt ådagalagt, att inträffande tilldragelser icke mera förmå rubba samförståndet våra två folk emellan.

Grunden för gemenskapen lades, om jag får citera skaldens ord, på Polens sand, på Narvas hed, på Lützens kullar, den beseglades i strider, där finnen stod sida vid sida med svensken, då Sverige-Finlands storhet skapades. Rätts- och samhällsordning, frihetskänsla samt karaktärläggning och tänkesätt i övrigt länka våra folk samman sig emellan och med den övriga Norden. En hundraårig formell skilsmässa var ej heller i stånd att i sak skilja Finland från Sverige och Skandinavien.

Ett självständigt, fritt, med avseende å alla stormakter neutralt Finland, som samarbetar med de övriga nordiska folken och upprätthåller vänskapliga förbindelser med alla stater, isynnerhet med grannstaterna, motsvarar enligt vår övertygelse också bäst de varandra motsatta stormaktsgrupperingarnas livsintressen.

Herr Statsråd!

Jag hoppas, att Ni skall medföra angenäma minnen från Edert gästbesök i Finland samt en fast övertygelse om det allvar och den oböjliga uthållighet vi äro beslutna att bruka för bevakandet av vår rätt och för upprätthållandet av vår självständighet och vår neutralitet.

Messieurs les Représentants militaires étrangers, je tiens à vous saluer tres cordialement, en adressant mes salutations, en même temps, surtout aussi aux Etats scandinaves, représentés ici par des officiers supérieurs.

En qualité de spécialistes, vous avez suivi, avec connaissance de cause, les

manoeuvres, qui, j'en suis persuadé vous ont offert quelque chose, de nature à vous intéresser.

J'espère que vous garderez un agréable souvenir, de ces journées d'été, dans la nature de la Carélie.

Lopuksi pyydän saada kohdistaa vilpittömän kunnioituksen sotamarsalkka Mannerheimiin, joka korkeasta iästään huolimatta väsymättömin innoin on seurannut armeijan taisteluharjoitusten kaikkia vaiheita, sen armeijan, jonka alkurungon hän itse loi vapautemme aamunkoitossa ja jonka kehittämiseen täysin taistelulukelpoiseksi hän on viime vuosien kaikki harrastuksensa omistanut.